Verica Vinsent Kol

Smrt na nacionalnoj frekvenciji

Laguna

Copyright © 2026, Verica Vinsent Kol
Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

Posvećeno Udruženju pisaca trilera (UPiT), uz čestitke na sjajnom početku njegovog delovanja kada je u pitanju promocija žanra.

Live long and prosper!

1.

Čovek može da planira mnoge promene u svom životu, ali neke veoma važne ponekad stignu potpuno nenajavljeno. U životu moje malenkosti – kršteno ime Andrej, prezime Avakumović, nadimak Kum – dve su stigle jedna za drugom. Vesnik prve bilo je pismo. Druga je bila mnogo, mnogo važnija.

Ovih dana iznenađujuće veliki broj ljudi zna ko sam ja. Ili bar misli da zna: a, da, naravno, Avakumović, onaj lik koji je napisao onaj roman koji nije roman, a koji zamalo da dobije onu nagradu što onda nije dodeljena. Retki su oni koji me pamte kao novinara, a još manje njih zna da je nekoliko mojih fotografija objavio *National Geographic*. Skoro niko, osim mojih bivših klijenata i nekih – prema meni manje-više neprijateljski raspoloženih – policajaca, ne zna da sam do pre nekoliko meseci bio i privatni detektiv. Sve u svemu, to što ja jesam, ili što sam bio, ako bi se čovek definisao zanimanjem, maltene je dijagnoza – višestruki profesionalni poremećaj ličnosti. Meni to ne smeta. Sve što sam ikada radio, radio sam posvećeno i sa izvesnom dozom strasti. Čak sam i taj slavni roman koji nije roman napisao sa strašću, mada to nije bila strast za stvaranjem koliko strast za razaranjem.

No, onda me je – uprkos svim bilo pozitivnim, bilo negativnim, ali u svakom slučaju jakim reakcijama književnih i nekih drugih, drugačijih kritičara – strast napustila, iscurila iz mene kao voda iz bušne kofe. Objektivno govoreći, bio sam siguran da još mogu da radim bilo šta od pobrojanog – da pišem, da fotografišem, da detektujem – ali pod uslovom da niko ne poteže pitanje strasti.

Jer cinizam je antipod strasti. Ne znam tačno kada sam ubedio sebe kako je bolje živeti bez značajnih amplituda, bez dramatičnih pobuna i patetičnih predaja, bez vike i plača, čak i bez glasnog smeha. Možda kada sam poslednje zalihe strasti izbacio na fikciju koja nije bila fikcija? Mada, verovatnije je da se to dešavalo postepeno, kao nekakav zamor materijala, tako da nije zahtevalo bilo kakvu definiciju sve dok me jednog jutra, dok sam na laptopu preletao preko naslova u novinama, nije pogledalo u lice: najednom sam shvatio da sam sa čitanja članka o još jednom ratnom zločinu koji je prolazio nekažnjeno prešao na čitanje prikaza najnovije serije na *Netfliksu* a da nisam napravio ni najmanju pauzu. Zašto, uostalom, i ne bih bio cinik? – pokušao sam onda da racionalizujem. Cinizam je relativno elegantan, manje-više bezbolan i, što je najvažnije, preventivni protivotrov za mnoge otrove koji se u svako doba mogu naći u laboratoriji ludog naučnika poznatog pod imenom život ljudske jedinke: od nezasluženih batina, preko neuzvraćene ljubavi, pa do sistematskog genocida nad čovekovim nervnim ćelijama koji neki ljudi sprovode kao da su za to rođeni.

A neki ljudi više od ostalih. Bratislav Rajić, recimo. Kada bih tom osećanju koje bi me obuzelo čim vidim Bratislava Rajića na ekranu dozvolio da se razmaše, on je lako mogao postati prvi čovek u mom životu koga iskreno mrzim, mada bi tako nešto bilo svojevrsna anomalija u strukturi mog ciničnog omotača.

Naravno, zamrzeti Bratislava Rajića trenutno ne bi imalo mnogo smisla. Jer Bratislav Rajić je bio – mrtav! *Poznati voditelj preminuo tokom emisije*, pisalo je – baš tako ili u nekoj podjednako generičnoj formulaciji – u dnevnoj štampi, pozivajući na zaključak da je u pitanju srčani ili moždani udar, nešto što u njegovim godinama nije bilo baš očekivano, ali nikoga i ne čudi. Na tu vest ja sam se na trenutak prisetio jedne ranije inkarnacije Bratislava Rajića i osetio ono što osetim kad god čujem da je otišao neko iz generacije, neko koga sam znao, ali ko mi nije bio blizak. Pošto se to ovih dana dešavalo sve češće, vest sam amortizovao uz filozofski otklon koji dolazi u paketu sa gomilanjem godina života.

Poslednja pozornica na kojoj je TV publika – umesto publika, radije bih upotrebio jedan drugi termin koji se takođe završava na „ka", ali to bi već bilo nešto više od cinizma – imala priliku da gleda i sluša Bratislava Rajića zvala se Pentagram. Ako bih da izbegnem i reč „sranje", stvarno ne znam kako bih klasifikovao Pentagram kao program. Mada, to više nije ni bilo važno, jer bilo je izvesno da će ostati upamćen, bar neko vreme, po tome što je to bio prvi program u istoriji televizije gde je voditelj završio dovoljno spektakularno da baci u zasenak sve svoje slavne goste i njihove tajne i skandale, one koje je pomenuta publika ili „ka" danima mogla da koristi kao supstitut za neke važnije stvari u životu. Ili bar hranljivije.

Smrt pred kamerama je obično spektakularna, kao što bi to rekao neki cinik. Ili ne bi. Ponekad je teško biti siguran u jurisdikciju cinizma. U izvesnom trenutku morao sam da se upitam kako bih reagovao da mi je svega nekoliko dana ranije neko rekao kako ću morati da provedem neko vreme, ako već ne u društvu Bratislava Rajića – to bi već bio posao za medijume – a ono u njegovom zagađenom svetu, makar na elektronskoj distanci. Verovatno bih se nasmejao i rekao tom nekom da smanji doživljaj kada je piće u pitanju i ode da zajebava nekog drugog.

2.

Pismo sam našao kada sam se sa Cucom vratio u potkrovlje. Cuca je imala problem sa ušima, tako da smo jutarnju šetnju preusmerili na ordinaciju njenog veterinara, gde smo onda morali da čekamo da on nađe vremena za nas.

Obrisao sam Cucine šape i pustio je da skoči na kauč, a onda, sa gomilom pošte koju sam usput pokupio iz sandučeta, rešio da i ja uradim isto i onda provedem dan čitajući. Šta, uostalom, da radi detektiv u mojim godinama kome su oduzeli dozvolu za rad? Piše novu knjigu? Inat u meni ostavljao je mogućnost za tako nešto, ali nisam bio siguran da želim da ponovo prolazim kroz sve tople zečeve, medijske i one nešto ozbiljnije. To bi zahtevalo da se trgnem iz svog udobnog cinizma. I ponovo se naoružam; dodatnim inatom, a možda i bukvalno.

Sneg koji je ponovo promicao iza jedinog uspravnog prozora u potkrovlju, čineći od Dunava i svega oko njega sivu zimsku razglednicu, bio je vrlo kompatibilan sa takvom odlukom. Bio je to jedan od onih dana kada su se i moje dileme i sve što ih prati – kao, recimo, osećanje krivice što su sa mnom posao izgubili i zaposleni u mojoj agenciji – svodile na minimum.

Ali prvo pošta. Računi, reklame, reklame, jelovnici restorana koji dostavljaju hranu, reklama mog ortaka Srećka za njegove automehaničarske usluge. I onda iznenađenje: pravo pismo, bez imena pošiljaoca, adresirano rukom. Otvorio sam ga. Novinarska radoznalost u meni kanda je još davala znake života.

I samo pismo bilo je napisano rukom:

Poštovani Avakumoviću,

Ako je ovo pismo stiglo na tvoju adresu, to znači da sam mrtav. Preciznije – da me je neko ubio.

U trenutku kada sam pročitao ove rečenice osetio sam, pored laganog šoka koji mi je na trenutak zaustavio dah, nešto mnogo više od radoznalosti, nešto što nisam osetio vrlo dugo: onu koncentrisanu mini-tremu koju istinski istraživački novinar – ili detektiv – oseti kada uhvati prvi miris potencijalne „priče".

Ni najmanje ne sumnjam da će to biti obavljeno tako da izgleda kao prirodna smrt ili kao nesrećni slučaj i da će zvanična istraga to i zaključiti. Dozvoljavajući mogućnost da te to neće naročito potresti, iz razloga koje, pretpostavljam, ne moram da objašnjavam, imam molbu: da saznaš ko me je ubio i da to obelodaniš. A zašto to tražim baš od tebe? Ima više razloga. Prvi i najvažniji je to da ja dobro znam ko si ti još od onih dana u Studentu*, kada smo bili kolege. Znam kako razmišljaš, znam kako deluješ. Neko kao ja ne može da to ne ceni. (Nažalost, okolnosti – nije li ovo eufemizam nad eufemizmima? – zahtevale su da budem među vodećim kerberima u medijskoj hajci protiv tebe kada si napisao svoj opus magnum. Znajući te, shvatio sam da ti nisi samo tvrdoglav i uporan kada je u pitanju ispravljanje krivih drina nego i dovoljno sposoban da to uradiš. Verovatno to niko nikada neće priznati, ali ja sam siguran da je tvoj spisateljski poduhvat odredio političke sudbine nekih vrlo ambicioznih ljudi. Da nisu kakvi jesu, mislim da bi mi ih bilo žao. Rekavši ovo, ne mogu da se ne pitam zašto mene tamo nema? Zar nije moja malenkost zaslužila bar periferno mesto u tvojoj privatnoj galeriji ulizica i poltrona, dupelizaca i kako god tvoja strana već zove moju stranu. Mislim da bi mi to, na neki perverzan način, čak i laskalo. No, pretpostavljam da nas ima previše da bi mogao sve da nas proslaviš. Zato ti nudim naslov za novi roman – „Bratislav Rajić, tužna priča za laku noć". To što sam ti unapred nagovestio buduće zaključke zvanične istrage – neka ti posluži*

kao prvi pokazatelj u kom pravcu da gledaš kada budeš prikupljao materijal.

Ovo pismo ti šalje moj advokat, g. Filip Rašković, kome sam ga dao zatvorenog. Njemu ću poveriti i neke materijale koje treba da ti prosledi; naravno – ako to zatražiš. Znaš i sam da će ovo biti (pretpostavljam sa razlogom da već jeste) jedan od onih slučajeva koji imaju potencijal da zapale kuću ili dve, čisto metaforično govoreći, te bi, a u svetlu prethodno pomenutog, trebalo da budeš vrlo oprezan, čak i kada su u pitanju ljudi koje znaš. Mnogi će i te kako želeti informacije do kojih ćeš, nadam se, tokom istraživanja doći. Neki će biti spremni da za njih debelo plate. Neki će želeti da one nestanu, čak i ako to podrazumeva da sa njima nestaneš i ti. A ko su ti neki i ako već znam da će mi doći glave, zašto ne preduzmem nešto? Verujem, poštovani kolega, da si ti previše pametan i dovoljno informisan čovek da ne postaviš takvo pitanje. Za plastičnu operaciju i kartu do neimenovanog ostrva u Pacifiku treba imati nešto što ja više nemam: volje i snage. Ja sam potrošen čovek i, što je najtužnije, sada znam da sam se potrošio na stvari nedostojne trošenja ovog jednog i jedinog života koji nam se, eto, desio. Ego je teret koji treba umeti nositi na pravi način.

Svestan da je ovo što tražim od tebe veoma složen zadatak, potpuno razumem ako moja molba bude sa tvoje strane rezultirala sa „ma ko jebe kretena" ili nekim ekvivalentom.

Jeste, ja sam – ili pre moj ego – izabrao pogrešan put. Dugo sam ubeđivao sebe da je postojao moralno opravdan razlog, ali to ne bi bila istina – racionalizacija bez po muke je oduvek bila deo mog mentalnog sklopa – i nije više važno. Kao što nije važno da li je, ako si ti ostao „na pravoj strani" to zato što je tvoj sistem vrednosti, ha-ha, „jači" od mog ili zato što si, kao što rekoh, tvrdoglavi drkadžija.

S poštovanjem,
Bratislav Rajić

Nekoliko trenutaka sam držao pismo u ruci, a onda sam ga bacio na pod. Ono što sam osećao bilo je previše komplikovano da bih ga imenovao, ali jedan deo bio mi je prepoznatljiv kao ljutnja, proistekla iz toga što se Rajić drznuo da naruši moj dragoceni i teško stečeni, ma kako cinizmom obojen ekvilibrijum. Odakle mu pravo da mi se obrati sa takvom molbom, baš meni, od svih ljudi? Ali uz to osećanje išlo je i jedno drugačije, možda nižeg intenziteta, ali nekako ipak snažnije, ili možda važnije, dah generalnog žala nad proćerdanim darom jer „dar", oduvek evidentan u slučaju Bratislava Rajića, nešto je sa čime se rađa srazmerno mali broj ljudi. Koji su uglavnom stoka, što zapravo nije uvreda, samo razložna definicija bazirana na dominantnim komponentama njihovih života: jedi, seri, radi, spavaj i, naravno, jebi, jer reko Bog da se množiš i dao ti alatke za to. Rajić je bio dovoljno radoznao i dovoljno vredan da bude klasifikovan kao intelektualac uprkos njegovoj tendenciji da uvek, još od tih ranih novinarskih dana, drži stranu strani koja drži konce. Nisam nikada znao dovoljno o njegovom privatnom životu da bih mogao da znam zašto je to bilo tako; kao i u slučaju drugih ljudi, u igri su mogla biti razna objašnjenja.

Jasno sam osetio potrebu za pićem, što mi se dešava kada me bilo šta izbaci iz koloseka koji je postao moj život. Ali piće u podne značilo bi izgubljen dan, jer piće za mene nikada nije moglo da se završi na jednoj dozi. Ovih dana obično se svodilo na dve, ponekad i tri, ali tek po podne. Mamurluk je nešto o čemu sa izvesnom dozom mazohističnog zadovoljstva može da kukuriče neko još mlad, ali za mene već odavno nije bio nimalo zabavna pojava.

Pismo je ležalo na podu, ali u mojoj glavi ringišpil je polako počinjao da se vrti, uglavnom oko jednog pitanja: ako je Rajić bio u pravu, ako ga je neko zaista ubio – zašto tako, zašto pred kamerama? Jesu li njegove ubice jednostavno imale smisla za dramu? Ili je bila u pitanju nekakva poruka? I ako jeste – kome?

3.

Elena Rivera. Ljudima u Srbiji to ime zvuči romantično, nešto kao iz meksičke TV novele. U Teksasu je to sasvim obično ime, bar kada je u pitanju *chicana*.

Ali Elena nije Meksikanka, ni Portorikanka. Ona je čistokrvna Srpkinja. Ona ne misli da nacionalnost igra veliku ulogu u ukupnom zbiru svega što čini ljudsko biće. Ali reputacija te nacionalnosti definitivno može da oboji scenu nečijeg života, pogotovo ako je taj život još neformiran, nedefinisan svime onim što će ga, s vremenom, uobličiti. Tokom kasnih devedesetih godina prošlog veka, kada je vilifikacija Srbije u SAD bila u zamahu, Elena je bila dete, ali dobro se sećala kako je u školi počela da krije svoje srpstvo. Onda su se ratovi završili, ali Srbi su ostali loši momci. Jer svetu, a naročito Sjedinjenim Američkim Državama – gde je velika većina ljudi ili nedovoljno obrazovana ili previše zauzeta borbom za opstanak – bilo u profesionalnom ili onom najbukvalnijem smislu reči, da bi razmišljali o stvarima koje ih se ne tiču direktno – loši momci su bili potrebni. To je uvek bilo mentalno udobnije nego dovoditi u sumnju sopstvenu bezgrešnost.

Kada joj je, negde u srednjoj školi, to postalo jasnije, prestala je da krije svoje srpsko poreklo i počela da objašnjava: srpsku istoriju, okolnosti, podnete žrtve, pravde i nepravde. Kao da je govorila zidovima – kog tinejdžera zanima politika? – ali ona se nije dala. Čitala je Čomskog i nameravala da studira političke nauke. Planirala je da, jednog dana, svetu objasni sve njegove grehe i kako Amerikanci nisu dobri momci samo zato što tako kažu *CNN* ili *FOX News*. Kao što Srbi nisu neminovno loši. Ne postoje dobri i loši narodi, postoje samo nesrećne okolnosti i

ljudska nesavršenost. Čovek je, za Elenu, bio neuspeo eksperiment – Boga ili evolucije – to nije menjalo stvar.

Onda se, srećom, zaljubila i počela da se bavi drugačijim aspektima ljudske prirode. Ubrzo je shvatila da se Amerika neće nikada promeniti, jer mentalitet je bio ekvivalent Maunt Rašmora, predsedničkih glava uklesanih u kamenu, nešto vrlo otporno na bilo kakve argumente ako nisu bili u skladu sa duhom himne. Zemlja slobodnih i dom hrabrih? *Her ass. Her Serbian ass*. Ili malo morgen, što bi rekla njena baba, koja se nikada nije potrudila da nauči engleski osim koliko joj je bilo potrebno da ode u šoping.

Jednom ju je jedan *dick* u njenoj jedinici nazvao *fucking Serbian moron*. Ona se osmehnula sa prividnom tolerancijom, a onda ga je, kao što bi rekao njen deda, dočekala na zicer. Ne fizički, naravno. Elena je to uglavnom radila na drugi način. Iskoristila je priliku da se, dok je bio u toaletu, uloguje sa njegovog kompjutera na jedan porno-sajt i onda navela koleginicu, Latinu koja je i sama povremeno bila žrtva njegovog latentnog rasizma, da to „slučajno" vidi i razglasi. *Dick* je inače bio jedan od dežurnih propovednika „porodičnih vrednosti".

Deda je umro razočaran u Srbiju. Ona je s vremena na vreme razmišljala o tome ko bi bila da je, recimo, rođena u Alabami kao Meri Elizabet ili Sara Džejn. Čvrsto je verovala u to da je demokratija jedno od najvećih dostignuća ljudskog društva, no ovih dana nije mogla da sebi ne postavlja pitanje da li je ljudska vrsta, čast manjem broju država, zaista spremna za demokratiju.

Deda je umro razočaran u Srbiju, a ona je došla u nju da… Elena nije bila sigurna da zna potpun odgovor na ovo pitanje. Upozna narod? Upozna sebe? Upozna Andreja Avakumovića?

Na osnovu onoga što je do sada uspela da vidi, Andrej Avakumović je izgledao kao jedan od onih ljudi koji su joj oduvek išli na živce: samodovoljno, samozadovoljno. Visok čovek koji hoda polako, kao što visoki ljudi to često čine, kao Guliver

koji hoda pokorenom liliputanskom zemljom, bez straha, bez opreza. Neko ko zna ko je i u tome se oseća udobno, neko ko ne postavlja sebi višak pitanja. Cinizam ili narcizam? Pošto ga nije stvarno upoznala, rešila je da ne žuri sa zaključcima.

Andrej Avakumović je svakog jutra i večeri izvodio psa, ženku francuskog buldoga, u kratku šetnju. Ponekad bi seo u džip koji je izgledao kao jedan od onih koje je viđala u filmovima o starim ratovima i otišao nekud da obavi neke stvari o kojima nije uspela ništa da sazna. O kojima *još* nije uspela ništa da sazna. Za više od deset godina svoje karijere Elena je morala da nauči kako da saznaje stvari o ljudima. O Andreju Avakumoviću je imala maltene profesionalni dosije, na kome je, pretražujući internet, počela da radi mesecima pre nego što je doputovala u Srbiju. Pročitala je i njegovu knjigu. Kada je to što je on tu napisao – kao i ono što je u medijima usledilo nakon toga – stavila u kontekst svega što je uspela da sazna o političkoj situaciji u zemlji, osetila je nedvosmisleno zadovoljstvo: njih dvoje su bili slični bar po tom jednom pitanju – pitanju isterivanja pravde bez obzira na posledice po sopstvenu kožu.

4.

Dan je počeo tako što me je probudio bol u leđima. Žena koja je spavala pored mene verovatno ne bi mislila da je naročito seksi ako bih se požalio ili, ne daj Bože, jauknuo. Uostalom, bol je ionako bio dobrim delom posledica mog junačenja pri sinoćnjem seksu, a junačenje je došlo kao posledica bar jedno četiri viskija, a to je pak bilo posledica Rajićevog pisma. Čovek je često bio zamorče tuđe volje, božije ili ljudske – nije zapravo bilo važno.

Žena se zvala Silvija i bila mi je draga i dobro društvo već skoro godinu dana, tako da sam rešio da je poštedim jaukanja i

stisnutih zuba ustao sam što sam tiše mogao. Bilo bi, uostalom, besmisleno ostati u krevetu i da nije bilo bola; ostati i razmišljati o pismu Bratislava Rajića. Zašto ja? Zato što je, makar posmrtno, želeo da me vidi… Izudaranog? Uhapšenog? Mrtvog? Možda je pretpostavio da moj ego neće odoleti iskušenju tako slasnog istraživačkog zalogaja kao što bi to bilo otkriti kako je neko „odgore" ubio svog sopstvenog monstruma – makar za to, verovatno, posle okrivio nekoga iz drugog tabora – posledica čega bi bila tužna sudbina donosioca vesti? Ili zato što je, uprkos svim našim razlikama, verovao u moje sposobnosti i to da zaista mogu da se, ma kako indirektno, revanširam onome ko ga je sredio?

Napolju je još bio mrak, a iza prozora je provejavao sitan sneg. Pismo je bilo u fioci stola, gde sam ga gurnuo kada je Silvija prošle večeri pozvonila na vrata. U jednom trenutku poželeo sam da joj ispričam o tome – budući TV novinarka, ona je mogla da bude dragoceni izvor podataka – ali onda sam shvatio da ne želim sebi da pokvarim veče. Silvija je donela flašu dobrog vina, koje je fino išlo uz šnicle u lovačkom sosu koje sam spremao za večeru. Silvija je mirisala kao rajski cvet i osim vina donela i miris predstojećeg zadovoljstva.

Znajući da će ona ostati u krevetu bar još narednih par sati jer nije imala rane obaveze, spustio sam se na kauč, stavio šolju kafe na sto i ponovo izvadio pismo. Uzeo sam gutljaj kafe, pa još jedan, da se ohrabrim, i ponovo ga pročitao. Ponovo konstatovao u sebi mini-tornado konfliktnih misli i osećanja. Po mom mentalnom pejzažu vrtele su se slike: mladi Rajić, lep ki upisan, što bi rekla moja pokojna baba, kako entuzijastično čuka po Oliveti pisaćoj mašini u redakciji *Studenta*; sa tim svojim poluosmehom koji ga nikada nije napuštao, onog koji kaže „ja znam nešto što ti ne znaš". Da, Rajić je tu pasivno-agresivnu žicu imao u sebi i kao vrlo mlad. Od čega se branio? Od porodice? Nikada nismo bili bliski u dovoljnoj meri da bih o njemu znao bilo šta mimo onoga što je volontirao da kaže, a

to nije bilo mnogo. Rodom iz Čačka, diplomirao svetsku književnost. Sećam se da je tada imao nekih problema sa nekom devojkom, ili devojkama, ali to je bilo sve. I onda – nakon godina tokom kojih mu nisam posvetio ni usputnu misao – Rajić na TV ekranu, nešto krupniji, nešto podbuliji, ali sa istim tim osmehom, samo iritantnijim. Ili sam ja u međuvremenu postao perceptivniji?

To što sam, ucenjen pomoću neke zapetljane emotivno-intelektualno-nemampojmakakve mehanike, bio nagovaran da se upustim u nešto u šta manje-više nisam video razloga da se upuštam, nije značilo da ću na to prionuti, pogotovo ne sa entuzijazmom. No, uprkos svem mom trudu da ga prigušim, još živ novinarski instinkt odveo je do kompromisnog rešenja: proučiti materijal, pa onda odlučiti da li materijal zaslužuje stubac, stranicu ili da se pravim kako ga nikada nisam ni video.

5.

Bratislav Rajić je bio mrtav već nekoliko dana, a ja na putu da mu se pridružim, da krepam od čistog gađenja ako budem pregledao snimak još jedne epizode Pentagrama. Kada sam Silviju upitao da li nekako može da mi pribavi snimke – što je bilo pomalo neočekivano pitanje za novinarku koja radi na jednoj od televizija koje takve emisije tretiraju sa profesionalnim gađenjem, pogledala me je kao da sam zatražio snimak seksa sa životinjama. Onda sam joj objasnio.

„I ti nameravaš da se upustiš u to?“, upitala je.

Ja nisam rekao ništa.

„Nisam sigurna da je to pametno“, rekla je ona. Upitao sam se da li to moja faca ima običaj da odgovori pre mene. To bi bilo nešto novo u mom životu i ne naročito dobra vest. Uvek sam bio pristojan igrač pokera.

„Razmišljam. Za sada samo razmišljam. O celoj stvari."

Silvija mi je donela snimke juče. „Nisu svi koji rade tamo đubrad", rekla je u odgovor na moje upitno podignute obrve. „Neki samo nemaju izbora", dodala je, nakon čega sam morao da se ujedem za jezik.

Silvija je već dobro znala kada je za naš odnos dobro promeniti temu: Zašto mislim da bih odgovor mogao da nađem u gledanju emisije, ako je Rajić u pismu sugerisao neke „više instance" kao autore svoje predstojeće smrti?

Nisam bio siguran da mogu da joj dam pravi odgovor, pa sam joj ponudio onaj koji sam dao i sam sebi: svaka istraga ima početnu tačku, a Pentagram je bio jedina koja mi je u tom trenutku padala na pamet. „Viša instanca" ili ne, izvršilac je, pogotovo s obzirom na celu scenografiju, bio jedan čovek. A ako taj čovek ima priliku i, uz to, vrlo moguće i sopstveni motiv…

Te tako, Pentagram i moja malenkost oči u oči, dobar deo noći i dobar deo dana. Čak sam i Cucinu šetnju skratio u nameri da taj odurni zadatak koji sam sebi nametnuo završim što pre.

Gađenje na stranu, lagao bih ako bih rekao da sa kriminalističkog aspekta cela stvar nije golicala moju radoznalost. Detektiv u meni još je mrdao, uprkos tome što sam rešio da ga pokrijem ćebetom cinizma.

Pentagram! I to skoro cela sezona – hvala ti, Bože, bar za to što ih nema deset, pomislio sam kada sam krenuo sa gledanjem, jer Pentagram je bio relativno nov koncept. Ali i ta jedna značila je skoro dvadeset epizoda snimljenih do momenta Rajićeve smrti.

Naravno, gledao sam napreskok: saslušao bih predstavljanje, čuo pitanja – neka mi nisu izgledala kao dovoljno interesantna da se zbog njih bilo ko ubija, kao ni većina gostiju – i krenuo dalje; s vremena na vreme vratio bih se da podrobnije proučim neke od gostiju. Ona važna epizoda je, naravno, bila poslednja, ali i prethodne su mogle da iznedre sumnjivo lice.

Što se mene tiče, na osnovu toga što sam odgledao, mogao sam da napravim listu. Da je Rajić meni uradio ono što je nekima, našao bih način da ga ubijem telepatski. Nije mi bilo ni najmanje jasno zašto su neki ljudi – neki čak od onih sa izvesnim integritetom, koji vrlo očigledno nisu pripadali celom tom vicu – prihvatili poziv u emisiju. Jedini logičan odgovor na to pitanje bio je da su na neki način bili ucenjeni; na kraju krajeva, u svačijem životu postoji nešto što taj neko ne bi rado iznosio u javnost, a iza Rajićeve medijski interesantne lovine mogla je stajati čitava brigada lovaca na tuđe tajne. Državna bezbednost? Bilo je to, nažalost, logično razmišljanje. Rajić je vrlo očigledno i bez ikakvog vidljivog ustručavanja pripadao strani koja je odlučivala o svemu, o stvarima, ljudima i TV emisijama.

Mada, nije se sva rugoba Pentagrama svodila samo na urednički ili voditeljski stil Bratislava Rajića, zaključio sam. Dobar deo toga što su pozvani tamo izgovarali mogao bi da uđe pravo u nekakvu hroniku mizerije – od pojedinačne do mizernog stanja sveta ovih dana – kada bi neko bio i sam tako mizeran da takvu hroniku piše: od neoprostive nekulture koje, što je najgore, ti nekulturni nisu bili ni najmanje svesni, do poremećaja ličnosti na kojima psihijatri zarađuju doktorate kao i, u slučaju nekoliko političkih igrača – volje za moći koja bi Makijavelija inspirisala da napiše sabrana dela na tu temu. Ruku na srce, neko je mogao da kaže kako je u pitanju samo televizovani uzorak sveta kakav trenutno jeste, onog u kome su stvari dovedene do apsurda u toj meri da čovek dobija osećaj da sve ne može još dugo da potraje, da takvim bahanalijama, u apsolutno svakom smislu reči, mora da sleduje požar koji će za sobom ostaviti samo gomilu pepela. A da li je u pitanju generalna entropija, nekakva svetska zavera ili jednostavno kosmički ciklusi – zemlja kao planeta na kojoj ima inteligentnog života, nakon koje sledi planeta na kojoj ga nema dok ponovo ne izroni iz, do tada, savršeno čistih okeana – bilo je tema za razmišljanje.